

TURTLES OF NEPAL

A CHILDREN'S COLOURING BOOK

नेपालका कछुवाहरू

बाल रङ्गिण पुस्तक

Published

by

ARCO-NEPAL e.V. & FUHLROTT-MUSEUM

TURTLES OF NEPAL A CHILDREN'S COLOURING BOOK

नेपालका कछुवाहरू
बाल रङ्गिण पुस्तक

Hermann Schleich

हर्मन स्ल्याईख

Illustrations by

Renate Baranski

चित्र

रेनेटा बारान्स्की

Published by : ARCO-Nepal reg. soc. & Fuhlrott-Museum

2000

प्रकाशक : आर्को-नेपाल तथा फुलरोट संग्रहालय

२०५७

Published by

ARCO-Nepal reg. soc. & Fuhlrott-Museum
Auer-Schulstr. 20
D-42103 Wuppertal, Germany
Internet : www.fuhlrott-museum.de
Email : fuhrrott-museum@t-online.de

Editor :

Prof. Dr. H. Schleich

ISSN 1434-8276, ISBN 3-934921-01-9

© Text : ARCO-Nepal reg. soc. / H. Schleich
© Illustrations : ARCO-Nepal reg. soc. / R. Baranski
Nepali Translation : Kalu Ram Rai
(Mechi Campus, Bhadrapur, Jhapa)

Edition : 2000 (2057)

Printing is sponsored by
ARCO-Nepal reg. soc.

प्रकाशक

आर्को - नेपाल एण्ड फुलरोट म्यूजियम
आवर सुल्सटर २०
डी. ४२१०३ उपरटल जर्मनी
इन्टरनेट : www.fuhlrott-museum.de
इ-मेल : fuhrrott-museum@t-online.de

संपादक :

प्रा. डा. हर्मन स्ल्याईख

आई एस एस एन १४३४-४२७६, आई एस वि. एन ३-९३४९२१-०१-९

© लेख : आर्को नेपाल / एच. स्ल्याईख
© चित्र : आर्को नेपाल / आर. बारान्स्की
नेपली अनुवाद: कालु राम राई
(मेची क्याम्पस, भद्रपुर, झापा)

प्रकाशन : २००० (२०५७)

छपाई सौजन्य :

आर्को-नेपाल

कछुवाहरु

कछुवाहरु आजभन्दा बीस करोड वर्ष अघि अर्थात् डाइनोसोरहरुको उत्पत्ति हुनुभन्दा धेरै अघि अस्तित्वमा आइसकेका थिए । त्यसबेलादेखि नै यिनीहरु विशेष प्रकारको खवटा भएकोले बाहिरबाट ढाकिएका ढाल भै हुन्थे अथवा बाक्लो प्रकारको छालाले ढाकिएको हुन्थे साथै यसको भित्री भाग, कडा भाग मुन्तिर र खवटादेखि मास्तिर रहेको हुन्थ्यो । कुनै प्रजातीहरु यति धेरै ठुलुला आकारको हुन्थे कि यसको खालि खवटाभित्र सिङ्गो मान्छे सजिलै अटाउन सक्थ्यो । यस्ता विकराल कछुवालाई कोलोसोकेलिज एटलास भनिन्थ्यो, साथै यो अर्को भयङ्कर ठूलो राम्फोसुकस क्रासिडेन्स नामक गोहीसंगै करिब एक करोड वर्ष अगाडिसम्म प्राचिन गंगा नदीको फराकिलो बेसी क्षेत्रमा बस्थ्यो । हाल नेपालमा हामी जम्मा १२ प्रकारका कछुवाहरु थल (पाखा), जल (पानी) तथा खोला किनारातिर घुम्दै बस्ने गरेको पाउँछौं - जस्तै लाम्बोखाले सुन कछुवा विशेष गरी गहिरो (सेपीलो) जंगलतिर बस्छ, तर त्यस्ता ठाउँहरुबाट पनि अब यो प्रायः लोप हुदैछ । पानी कछुवाहरु देशको दक्षिणी भागको धानबारी, सिमसार, ताल तथा खोलाहरुमा बस्ने गर्छन् । मानिसहरुको क्रियाकलापबाट हुने निरन्तर परिवर्तन तथा बासस्थान नष्ट भएको कारण मात्र नभई तिनीहरुलाई खानको लागि बटुल्ने र शिकार खेल्ने प्रचलनले गर्दा तिनीहरुलाई बाच्नको लागि भन् ठूलो खतरा उत्पन्न भएको छ । यद्यपि, कछुवाहरु हिन्दू धर्मानुसार पवित्र मानिन्छन् साथै पूजा पनि गरिन्छन् तथा परम्परा अनुसार धेरै यसका प्रजातिहरु पहिलेनै लोप हुने स्थितिमा पुगिसकेका थिए अर्थात् लोप भइसकेका थिए । अब यस्ता पवित्र सृजनाहरुतर्फ भावि पिढीको लागि अमूल्य सम्पदाको रुपमा जोगाई राख्न जन चेतना, हेर विचार तथा सम्मान मात्रले पुगदैन अपितु, यसको लागि प्राकृतिक बास स्थानको संरक्षण गर्दै पक्रने तथा शिकार खेल्ने कार्यलाई प्रतिबन्धका साथै सुरक्षित प्रजनन गराएर मात्र सहयोग गर्न सकिन्छ ।

Elongated Tortoise

लाम्बे कछुवा

Scientific name: *Indotestudo elongata*

Local names: Nepali - Bhain kachua, Ageri, Thotari, Hadaiya, Kubadi kachhuwa, Padini; Bengali - Pahari haldey kochchop, Bon kochchop, Shial Chekouria; Hindi - Suryamukhi.

वैज्ञानिक नाम :- इण्डोटेस्टुडो इलोङ्गाटा

स्थानीय नाम :- नेपाली - भुईँ कछुवा, अगेरी, ठोटरी, हडैया, कुबडी कछुवा, पदिनी ;
बंगाली - पाहारी, हल्दी कच्छप, वन कच्छप, शिआल चेकौरिया, हिन्दी- सूर्यमुखी

How to recognise: Rather high-domed elongated shell, almost completely yellowish-brown. Tip of snout pink. Legs columnar, toes not webbed, tail end with horny club. Scales on legs and tail rough. Shields of the outer hind rim are serrated. Males grow up to 33 cm, females to 29 cm.

कसरी चिन्ने :- निकै उठेको गोलाकार लाम्बो खबटा (shell), प्रायः सबै पहेँलो खैरो रङ्गको हुन्छ। थुनुको दुप्पो गुलाबी हुन्छ। खुट्टाहरु सिधा खाबा भै हुन्छ। खुट्टाको औलहरुमा जालो हुँदैन, पुच्छरको टुप्पोमा साह्रै गाढो हुन्छ। खुट्टाहरु तथा पुच्छरमा खस्रो कलाहरु हुन्छन्। खबटाको पछाडिपट्टिको बाहिरी घेरा आराको दात भै काटिएको हुन्छ। भाले ३३ से.मि. सम्मको हुन्छ भने पोथी २९ से.मि. सम्मको हुन्छ।

Where it lives: Forests and woodland of Siwalik and Terai, mainly Sal forests; living exclusively on land, never swimming or diving.

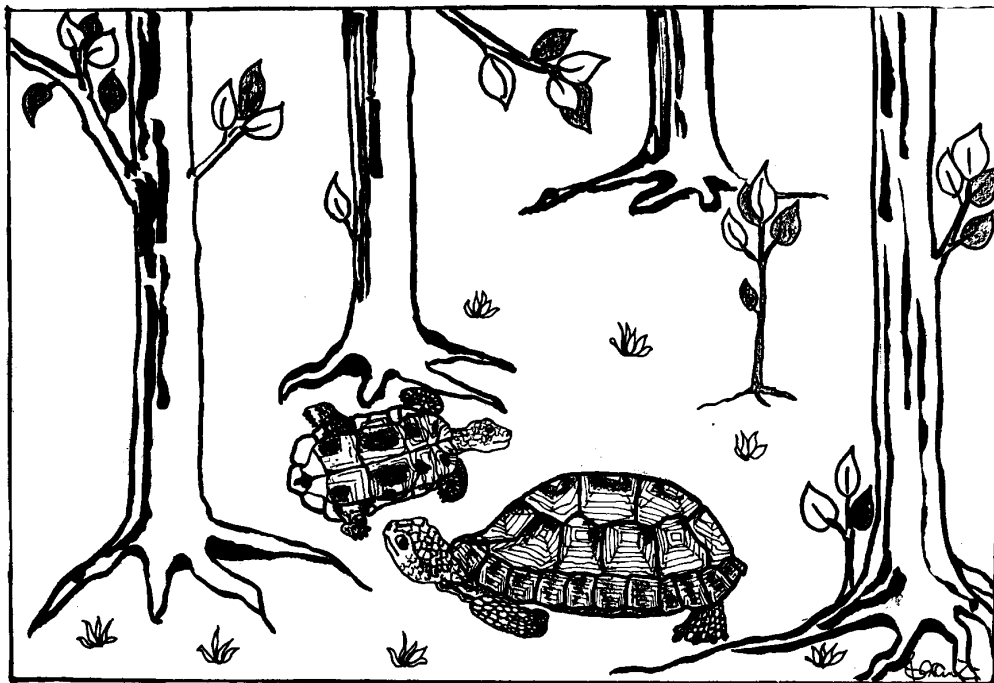
यो कहाँ बस्छ :- यो शिवालिक तथा तराइका जंगल-भोरहरुमा बस्छ। विशेष गरी यो सालको जंगलको- भुईँमा पाइन्छ तर यसलाई पानीमा पौडिरहेको वा डुबिरहेको अवस्थामा कहिल्यै पाइन्।

How it lives: Rather hidden or secretive in dense forests where it feeds on flowers, fruits and other plant material and also on slugs. Eggs measure 3x5 cm and hatch after approximately 135 days.

यो कसरी बस्छ :- बाक्लो जंगल, जहाँ खानको लागि, फल, फूल तथा अन्य वनस्पति आदि वस्तुहरुका साथै चिन्ले किराहरु पाइन्छन्, यो त्यस्तै ठाउँमा प्रायः लुकेर वा छोपिएर बस्ने गर्छ। यसको अण्डाको साइज ३ देखि ५ से.मि. सम्मको हुन्छ र करिब १३५ दिनपछि बच्चा काढ्छ।

Why is it threatened: The population density is very low, only single specimens can be discovered within a very long time and at far distances. Collecting rate is high as specimens are eaten or donated to temples for worship. No chances for withdrawals or fleeing fast as being very slow.

यो किन खतारामा परेको छ :- यसको जनसंख्या एकदमै न्यून छ। धेरै समय सम्म निकै टाढा-टाढासम्म खोज्दा मात्र एउटा सम्म नमूना फेला पार्न सकिन्छ। जिउदै बढ्नुले कम निकै तिब्र छ। बढ्दिएकाहरुलाई खानको लागि प्रयोग गरिन्छ अर्थात् पुजा गर्नलाई मन्दिरमा चढाइन्छ। अतिरिक्त हिलो हिड्ने प्राणी भएको हुदा फुत्कने वा चोडो भान्ने मौका पाउँदैन।

Tricarinate Hill Turtle

तीन पाटे पहाडी कछुवा

Scientific name: *Melanocheilus tricarinata*

Local names: Nepali - Padani kachhuwa, Thotari; Bengali - Shila kochchop.

वैज्ञानिक नाम :- मेलानोकेलिज ट्राइकारिनेटा

स्थानीय नाम : नेपाली - पदनी कछुवा, ठोटरी, बंगाली - शिला कच्छप ।

How to recognise: Shell elongated, dark brown with three prominent yellowish keels on its back. Ventral side of shell yellow. Margin of shell smooth, not serrated. Toes not webbed. Size up to 16 cm.

कसरी चिन्ने : यसको खबटा लाम्बो, अघ्यारो, खैरो रङ्ग भएको साथै यसको पछाडिपट्टि तीनवटा सिधा पहेला धर्काहरू हुन्छन् । खबटाको तल्लो भाग पहेलो हुन्छ । खबटाको किनारा चिल्लो र नकाटिएको हुन्छ । खुट्टाका औलाहरूमा जालो हुदैन । यसको साइज १६ से.मि. सम्मको हुन्छ ।

Where it lives: Lives on humid areas in grasslands, along river systems and in moist forests of Siwaliks or Churia Himalayan foothills.

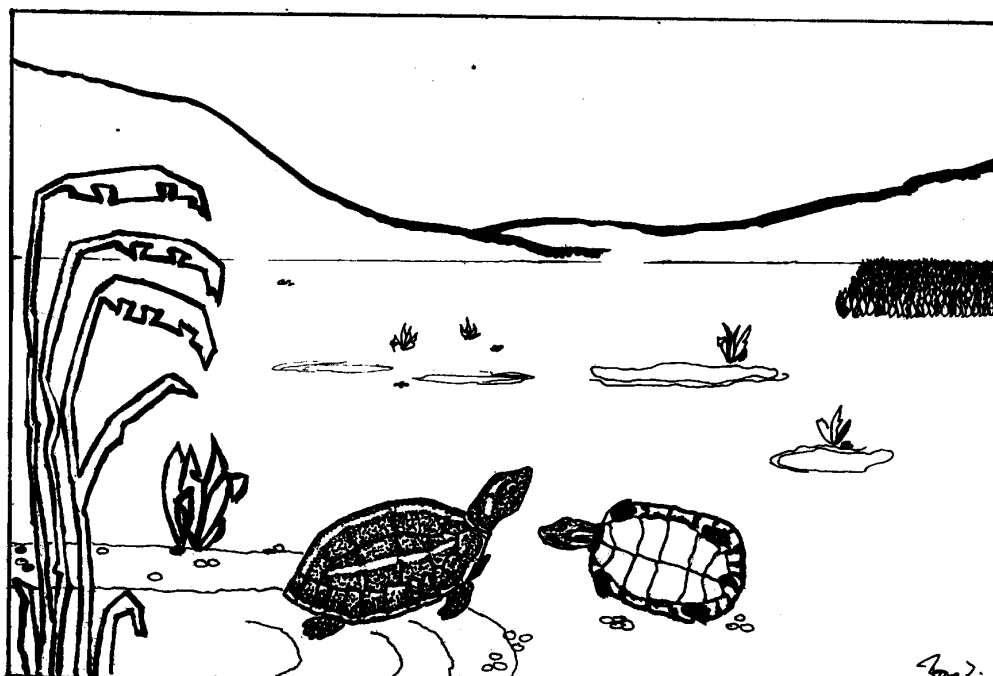
यो कहाँ बस्छ : यो नदी किनाराको घाँसे चौरीको सेपलो डाउतिर र शिवालिक वा चुरे । हिमालय पर्वतमालाको काख । पर्वतको ओसिलो जंगलतिर पाइन्छ ।

How it lives: Mostly active during dawn or/and dusk, at daytime hiding under logs, leaf litter or rocks. Lays about 3 eggs. Only very little is known about its way of life.

यो कसरी बस्छ : विशेष गरी यो मिरामिरे विहानीमा अथवा भुमक रात पर्नु अघि सक्रिय हुन्छ । अरुवेला दिउसो ठूलो मुढामुनि, पत्थर भित्र वा बुझा भित्र लुकेर बस्छ । यसले तीनवटा सम्म अण्डा पाउँछ । यसको जीवन चक्रबारे थोरै मात्र जानकारी पाइएको छ ।

Why is it threatened: Heavily collected from local people. Highest protection status by international law (CITES I).

यो किन खतरामा छ : यसलाई स्थानीय बासिन्दाहरूले ठूलो संख्यामा बटुल्ने गर्छन् । यसलाई अन्तराष्ट्रिय कानून (CITES I) द्वारा उच्च संरक्षणको श्रेणीमा पारिएको छ ।

Indian Black Turtle

भारतीय कालो कछुवा

Scientific name: *Melanochelys trijuga indopeninsularis*

Local names: Nepali - Padani kachhuwa; Hindi - Talao kachua.

वैज्ञानिक नाम : मेलानोकेलिय त्रिजुगा इन्डोपेनिन्सुलारिज

स्थानीया नाम : नेपाली - पदानी कछुवा, हिन्दी - तालाव कछुवा

How to recognise: Shell long, oval, flat in young and domed in adults, reaching up to 34 cm in straight length. The coloration of the shell is generally rather dark brownish to almost black, the ventral part with a yellowish border.

Where it lives: Lives mainly in stagnant waters with dense vegetation, but it can occasionally be found also in rivers. They also have been found rather far from water in forests, in lowlands and on hillsides.

How it lives: The turtle is active at dawn or/and dusk and generally hides during daytime. It feeds on plants, snails, crabs and insect larvae. It lays 3-7 eggs.

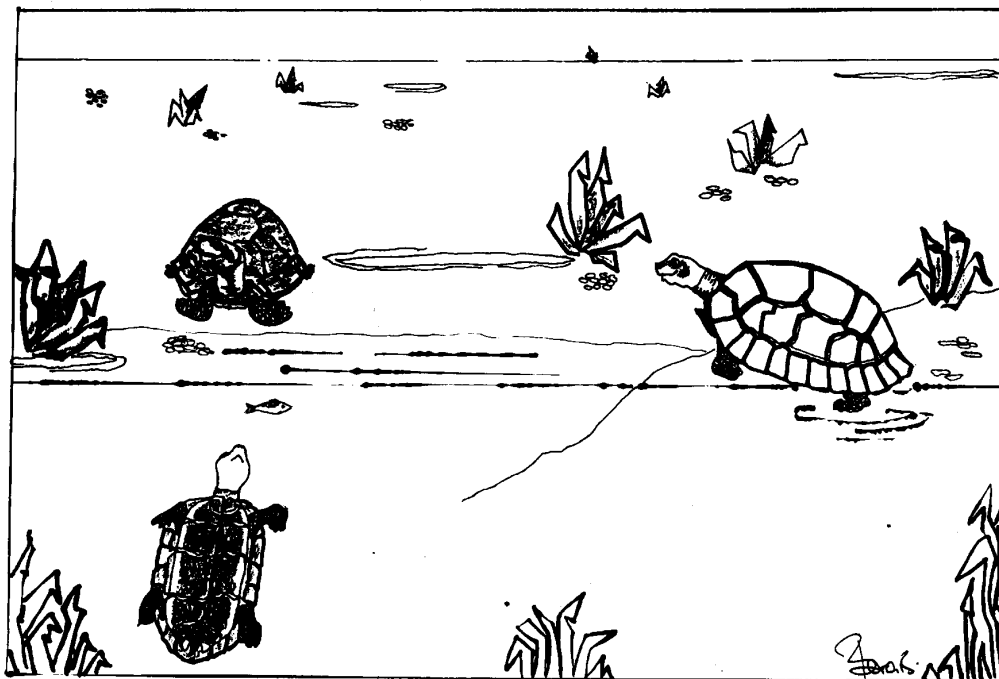
Why is it threatened: Most specimens are found on tourist markets in Kathmandu being sold as turtle masks. Catching and exportation rate is high, and like others this species is eaten, too. Many other animal species like monitors and crocodiles feed on it.

कसरी चिन्ने : बच्चा अवस्थामा यसको खबटा लामो, अण्डाकार चेप्टो हुन्छ तथा पखिब अवस्थामा गोलो पुक्क छान्ता भै उठेको हुन्छ। यसको शरीरलाई सिधै नाप्यो लम्बाई ३४ से.मि. सम्म पुग्छ। यसको खबटाको रङ्ग साधारणतया अध्यारो, खैरोदेखि निस्छर कालो सम्म हुन्छ, यसको मुनिरको (तल्लो) भाग पहेंलो किनारा भएको हुन्छ।

यो कहाँ बस्छ : यो विशेष गरेर भारतपाले भ्रमाम्म ढाकिएको पानी जमेको ठाउँमा (पोखरी) बस्छ तर कहिलेकाहि यो खोलातिर पनि पाइने गर्दछ। यी ठाउँको अतिरिक्त यसलाई पानी भएको ठाउँभन्दा निकै टाढा जंगलमा, सिमसारमा तथा पहाडको छेउछाउतिर पनि पाउन सकिन्छ।

यो कसरी बस्छ : यो कछुवा उज्यालो हुने बेलामा र रात पर्ने बेलामा सक्रिक हुन्छ र साधारणतया दिउसो लुकेर बस्ने गर्छ। यसले सापपात, चिन्ने किरा, गंगा तथा भुमिकिरा खाने गर्छ। यसले एक पल्टमा ३-७ वटा अण्डा पार्ने गर्छ।

यो किन खतरामा छ : धेरै जसो यिनिहरूलाई काठमाडौंको पर्यटक केन्द्र (बजार) हरूमा कछुवाको मुखण्डोको रूपमा बेचिन्छ। यसलाई पक्रने र बाहिरी क्षेत्रमा पठाउने दर अत्यधिक बढेको छ साथै अन्य कछुवा भै यसलाई पनि खाइन्छ अनि धेरै अरु जन्तुका प्रजातिहरू जस्तै गोहोरो तथा मगर गोहीहरूले पनि यसलाई खाने गर्छन्।

Indian Eyed or Ocellated Turtle

Scientific name: *Morenia petersi*

Local names: Nepali - Kachua; Bengali - Haldey katha.

How to recognise: The animal has a domed shell with a low keel in the middle of its back. The rim of the shell is smooth not serrated. The small head is covered with large scales which are small in the hind part. Fingers and toes are well webbed, the tail is short. The shell is green, olive or dark to black with brighter borders on the shields and paler circular patterns on them. The venter is yellow or orange, the head is olive with three yellow stripes on each side, the limbs have bright margins. It reaches up to 20 cm in size.

Where it lives: It prefers to live in quiet water bodies, but it is also known from rivers where it is basking on sandbanks or on the shorelines.

How it lives: Almost nothing is known on the biology of this turtle. It is extremely shy and flees immediately upon approach.

Why it is threatened: In Nepal it is extremely rare, in Bangladesh it is heavily caught as food and thus for both reasons it is extremely endangered. Habitats are becoming very rare, in Nepal too. We have only one record so far from Central-West Nepal by an empty shell.

भारतीय आखे (बलढयांग्रे) कछुवा

वैज्ञानिक नाम : मोरेनिया पिटर्सि

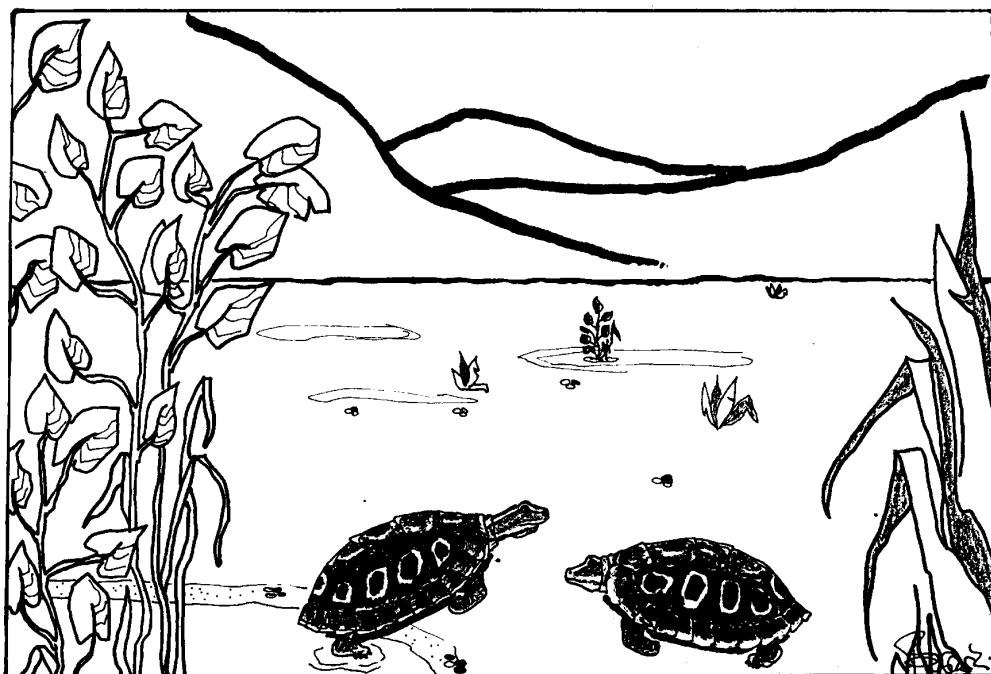
स्थानीय नाम : नेपाली : कछुवा , बंगाली : हल्ली काथा

कसरी चिन्ने : यो कछुवा गोली ढाडको माफमा धसिएको खबटा भएको हुन्छ । खबटाको किनारा (बिट) चिल्लो र नकाटिएको हुन्छ । यसको सानो टाउकोलाई ठूला कलाहरूले ढाकेको हुन्छ तर पछिल्लिरका कलाहरू भने साना हुन्छन् । यसको अगाडि तथा पछाडिका खुट्टाहरूको औलाहरू जालेले ढाकिएका हुन्छन् । पुच्छर छोटो हुन्छ । खबटा हरियो वा पहेलो हरियो हुन्छ । यसमाथि चहकिलो साधै पहेलो किनारा भएको वृत्ताकार भित्र अघ्यारो वा कालो धोप्लाहरू हुन्छन् । यसको मुन्द्र पहेलो वा सुन्तले रङ्ग हुन्छ । यसको टाउकोको दुवैपट्टि तीनवटा पहेलो धर्का भएको निखर हरियो रङ्गको हुन्छ । खुट्टाहरूको किनारा सेतो खालको हुन्छ । यसको साइज २० से.मि. सम्म हुन्छ ।

यो कहाँ बस्छ : यो शान्तसंग रहेको पानीका थोतहरूमा बस्न मनपराउछ तरपनि यसलाई नदीको किनारको बगरमा अथवा समुद्रको किनारतिर धाम ताप्यै गरेको पाउन सकिन्छ ।

यो कसरी बस्छ : प्रायः यस कछुवाको जीवनी बारे त्यति केही पनि बुझ्न सकिएको छैन । यो अति नै लजालु स्वभावको हुन्छ तथा यसको छेउमा जान खोज्दा तुरुन्तै भागि हाल्छ ।

यो किन खतरामा छ : (किन संरक्षण गर्ने) नेपालमा यो अतिनै दुर्लभ छ, बंगलादेशमा यसलाई प्रसस्त मात्रामा खानको लागि मारिन्छ, तसर्थ यी दुवै कारणहरूले गर्दा यो एकदमै खतरामा छ । नेपालमा पनि यसको वासस्थान दुर्लभ हुन थाल्यो । हामीसंग अहिले नेपालको मध्य पश्चिम क्षेत्रमा पाइएको एउटा यसको खालि खबटा मात्र छ ।

Three-striped Roofed Turtle

Scientific name: *Kachuga dhongoka*

Local names: Nepali - Kachua, Dhodari, Puberi; Hindi - Dhona, Dhoor, Dhor, Dhundi; Bengali - Boro katha, Sada katha

How to recognise: Grown-up females grow up to 48 cm, males only 26 cm, and big females can reach a weight of 10kg. The roof-shaped shell is rather high with a keel in the middle of its back, brownish, olive-greyish with brighter seams on the marginal shields.

Where it lives: The turtle lives in big river systems and its tributaries and may be seen basking in spring months on river banks in South Central Nepal.

How it lives: The turtle is mainly vegetarian but some meat e.g. from snails and other molluscs may be taken.

Why it is threatened: High pollution rates in the rivers of Central Nepal even along the main National Parks might be one the most serious reasons for its near extinction. There were no more sightings during the last years.

तीनधर्के धुरी कछुवा

वैज्ञानिक नाम :- कचुगा धोहोका

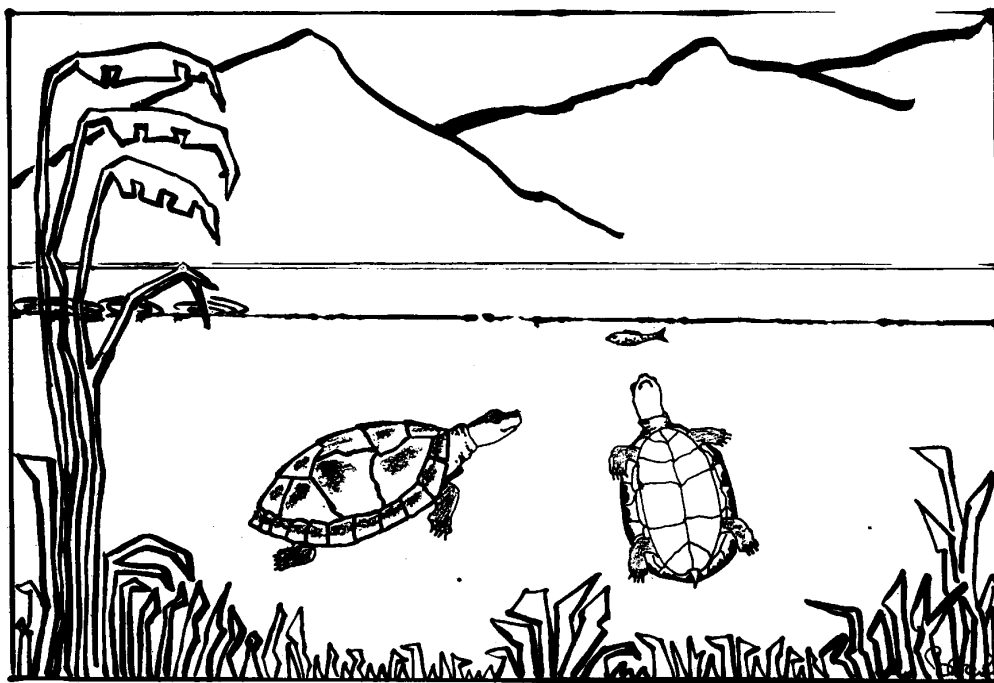
स्थानीय नाम :- नेपाली - कछुवा, पुबेरी, हिन्दी - डोना, धुर, धोर, दुण्डी, बंगाली - बोरो काथा, सादा काथा ।

कसरी चिन्ने : बढेको पोथी कछुवा ४८ से.मि. सम्मको हुन्छ भने भाले कछुवा मात्र २६ से.मि. को हुन्छ । साथै ठूलो पोथी कछुवाको तौल १० के.जी. सम्म पुग्छ । यसको ढाडको बीच भागमा छाना (धुरी) आकारको नूरो भै उठेको खबटा हुन्छ, यसको रङ खैरो, हरियो, हरियो फुसो खालको खबटाको किनारका जोर्नीहरू चम्किलो (सेतो) देखिन्छ ।

यो कहाँ बस्छ : यो कछुवा ठूला नदी र यसका भगालाहरूमा बस्ने गर्छ । साथै यसलाई नेपालको मध्यमाञ्चलको दक्षिणी भागमा पर्ने नदीको किनारा तिर बसन्त ऋतुमा घाम तापै गरेको देख्न सकिन्छ ।

यो कसरी बस्छ :- यो कछुवा विशेषगरी शाकाहारी हो । तर यसले कहिले काहिँ मासु जस्तै चिप्ले किरा र अन्य शंख किराहरू पनि खाने गर्छ ।

यो किन खतरामा छ :- मध्य नेपालको नदीहरूका साथसाथै मुख्य राष्ट्रिय निकुञ्जहरूमा बढिरहेको उच्च प्रदूषण दर नै यसलाई लोप हुने अवस्थामा पुर्‍याउने कारण हुन सक्छ । केही वर्ष अघिदेखि यसलाई भेटाउन सकिएको छैन ।

Yellow Bellied Roofed Turtle

पहेलो भुडे धुरी कछुवा

Scientific name: *Kachuga flaviventris*

Local names: Nepali - Kachuha ; Bengali – Majhari katha.

वैज्ञानिक नाम :- कचुगा फ्लाभीयेन्टिस

स्थानीय नाम :- नेपाली - कचुहा, बंगाली - माफारी काथा

How to recognise: The Yellow bellied roofed turtle is a rather small animal reaching only up to 20 cm in grown-ups. The roof-shaped shell is pale brownish to bright olive above, with a yellowish outer seam and a brighter stripe on its dorsal midline. Seen from below the shell is uniform yellowish. A pink blotch is behind the eyes.

कसरी चिन्ने : यो पहेलो भुडे धुरी कछुवा सानो खाले कछुवा हो र यसको जिउको साइज पूर्ण रुपमा बढ्दा पनि २० से.मि. मात्र हुन्छ। धुरी (छात्रा) आकारको खबटाको माथितिरको रङ्ग पहेलो छैनोदेखि उज्यालो खालको हरियो हुन्छ साथै जोर्नीको बाहिरी भाग पहेलो माथिल्लोपट्टिको मध्यरेखामा चहकिलो धस्रो तानिएको हुन्छ। यसको खबटाको तल्लोपट्टि भने एकछतको पहेलो देखिन्छ। यसको आँखाको पछाडिपट्टि एउटा गुलाबी दाग (चिन्ह) हुन्छ।

Where it lives: It lives in small and big river systems and sometimes can be observed basking on rocks or logs on river banks.

यो कहाँ बस्छ : यो साना तथा ठूला नदीहरूमा पाइन्छ साथै कहिले काहिँ यसलाई नदीको बगरतिर ठूलो ढुङ्गा वा मुढा माथि बसेर घाम ताप्दै गरेको देख्न पाइन्छ।

How it lives: The turtle mainly feeds on fruits and other plant material but occasionally also on meat. Hatchlings emerge from nests respectively the eggs after approximately 95-130 days.

यो कसरी बाँच्छ : यो कछुवाले मुख्यतया फलफूल तथा अन्य वनस्पति पदार्थ खाएर बाँच्छ, तर कहिले काहिँ मासु पनि खाने गर्छ। गुँडमा फुल पारी बच्चा काट्ने समय करिब ९५ देखि १३० दिन सम्मको हुन्छ।

Why is it threatened: These Turtles are eagerly caught by fishermen at big river barrages and offered on the markets. In India reports are made that consumption of its flesh may cause illness. As there is no legal protection we do not know how long the survival of this species in the wild is guaranteed.

यो किन खतरामा परेको छ : यी कछुवाहरूलाई ठूला नदीका बाँधहरूबाट माफ्रीहरूले प्रशस्त मात्रामा पकने गर्दछन् र नजिकैको बजारमा बेच्ने गर्दछन्। यसको मासु खाँदा विरामी पर्न सकिने कुरा भारतमा तयार पारिएको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ। कानुनी संरक्षणको अभावमा यो कहिलेसम्म मौलिक स्थानमा रहला एकीन भन्न सकिदैन।

Brown Roofed Turtle

खैरो धुरी कछुवा

Scientific name: *Kachuga smithi*

Local names: Nepali - Kachuha ; Hindi – Chapant, Chapatua; Bengali – Vaittal katha.

वैज्ञानिक नाम :- कचुगा स्मिथि

स्थानीय नाम :- नेपाली - कचुहा, हिन्दी - चापातुवा, बंगाली - वैताल काथा

How to recognise: The shell is oval, roof-shaped with a weak spine on its back. This animal remains rather small reaching only up to 23 cm. The males are still smaller and have longer but thickened tails. The shell is dark brown to olive brown with a black and reddish keel on its midline. The venter is black with a pale seam between shields and outer margin. The limbs are reddish brown, and the cheeks show a blotch of the same colour.

कसरी चिन्ने : यसको खबटा अण्डाकार (बाटुलो) छात्रा आकारको हुन्छ साथै यसको बीच ढाडमा कमलो लाम्बो जोर्नी हुन्छ। यो कछुवा पनि विशेष गरी सानै साइजको हुन्छ र यो २३ से.मि. सम्मको मात्र पाइन्छ। भाले कछुवा अफ सानो तथा लामो तर मोटो पुच्छर भएको हुन्छ। यसको खबटाको रङ्ग गाढा खैरोदेखि हरियो हुन्छ साथै यसको बीचको ठाडो रेखा संगसँगै कालो तथा रातो रंगको जुरो निस्केको हुन्छ। मुनिको भाग, खबटा र बाहिरी किनाराको बीचमा पहेलो जोर्नी भएको कालो रङ्गको हुन्छ। यसको सबै पाऊँ रातो-रातो खैरो हुन्छ, साथै सोही रङ्गको दाग गालाहरूमा देखिन्छ।

Where it lives: The animal prefers river systems but to some extent also stagnant waters. In Nepal we find it mainly in the lower part of the Sapt Koshi.

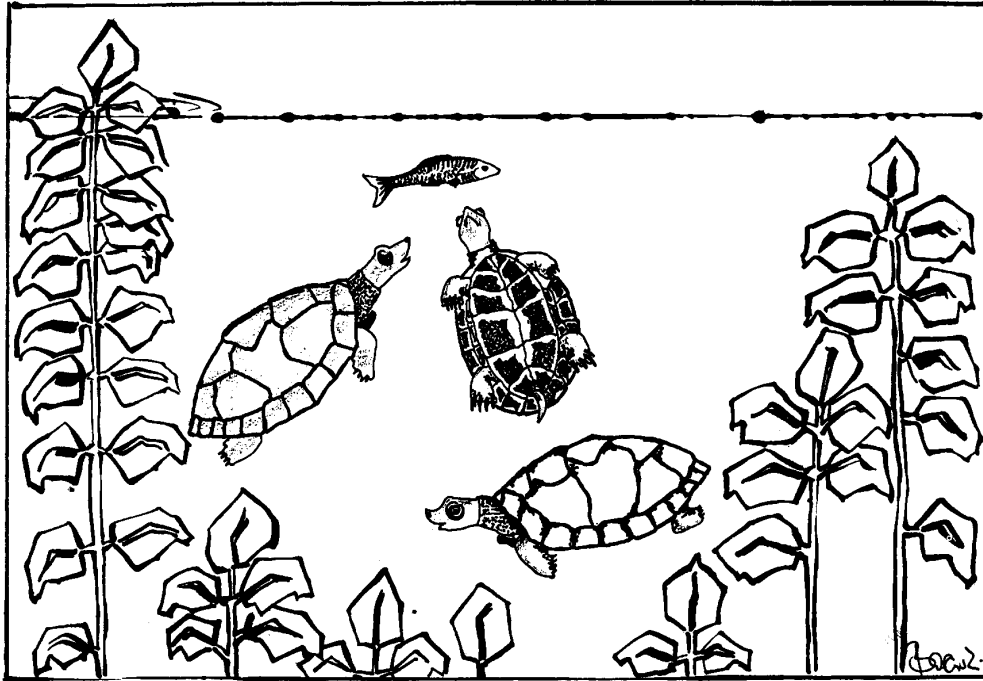
यो कहाँ बस्छ : यो कछुवा नदी (खोला) को छेउ-छाउ तिर वन मन पराउछ तर केही मात्रामा भने पानी जमेको ठाउँमा पनि पाइने गर्छ। नेपालमा यसलाई विशेष गरी सप्तकोशीको तल्लो भागतिर मात्र पाउन सकिन्छ।

How it lives: The Brown roofed turtle attains only a rather small size and is a shy animal. When basking it flees immediately into the water when disturbed and withdraws when molested. It feeds on plant material, fruits and also on meat. Eggs are laid in the late autumn and winter months.

यो कसरी बस्छ : यो खैरो छाने कछुवा सानो आकार भन्दा बढ्न सक्दैन साथै यो अतिनै लजालु स्वभावको हुन्छ। घाम तापीरहेको बेला यसलाई जित्काए तुरुन्त पानी भित्रै भाग्छ र यसलाई पकेर चलाउन खोजे टाउको हात, खुट्टा, पुच्छर सबै खबटा भित्र लुकाउछ। यसले वनस्पति पदार्थ, फल-फूल तथा मासु पनि खाने गर्छ।

Why is it threatened: Not much is known on the biology of this turtle and in Nepal it is not yet reported apart from the KoshiTappu

यो किन खतरामा छ : यस कछुवाको जीवविज्ञानबारे धेरै जानकारी नभएको छैन। साथै यसको जानकारी नेपालको कोशी टप्पु, नदी (सीमसार) बाट पनि अफ सम्म प्राप्त भएको छैन।

Indian Roofed Turtle

भारतीय धुरी (छाने) कछुवा

Scientific name: *Kachuga tectum*

Local names: Nepali - Darkhechuwa, Dhond; Hindi - Chandan kachua, Pachauria, Tilhara; Bengali - Kori katha.

वैज्ञानिक नाम : कचुगा टेक्टम

स्थानीय नाम : नेपाली - दरखेचुवा, धोण्ड, बंगाली - कोरी काथा, हिन्दी : चन्दन कछुवा, पाचैरि या तिलहारा

How to recognise: This species attains a size of 23 cm, and its coloration is very characteristic showing black markings on the ventral part of the shell. The back is brownish with a red or orange stripe and also head and neck show orange or reddish markings with yellow and dark stripes.

कसरी चिन्ने : यो प्रजातिको आकार २३ से.मि. सम्मको हुन्छ। साथै यसको रङ्ग पनि विशेष प्रकारको खवटाको तल्लोपट्टी (मुन्तिर) कालो चिन्ह (दाग) भएको हुन्छ। यसको दाड खैरो हुन्छ। साथै रातो अथवा गुलाबी रंगको धर्सी यसमाथि हुन्छ, तथा टाउको र घाँटीमा पनि सुन्तले वा रातो दागहरूका साथै पहेँलो र धमिला धर्काहरू देखिन्छन्।

Where it lives: It is reported to prefer standing or slow moving water bodies and only occasionally it could be found in bigger river systems.

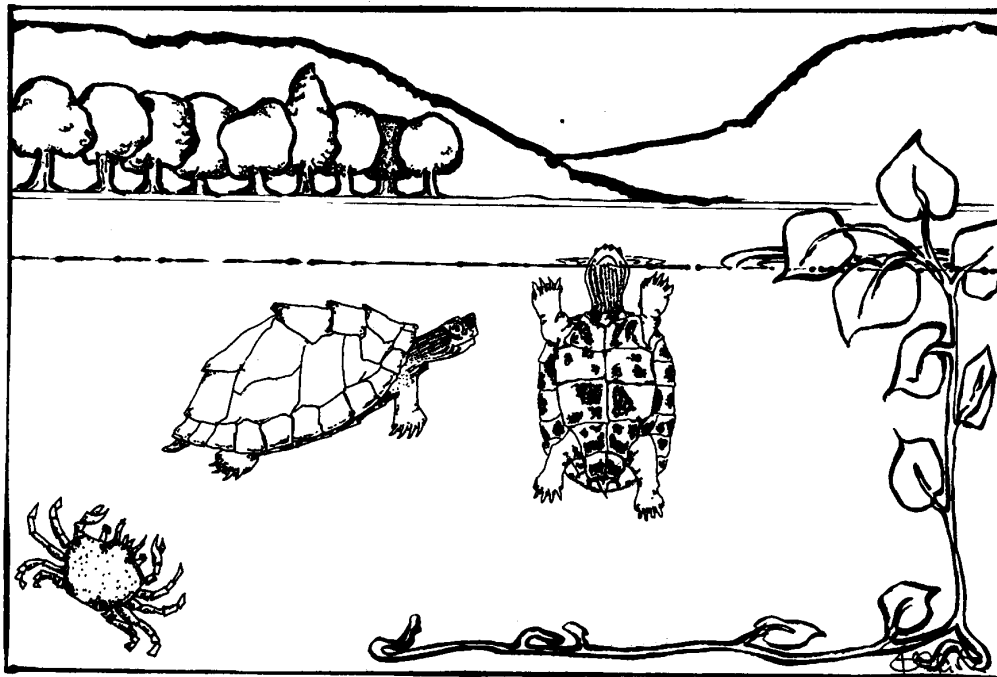
यो कहाँ बस्छ : यसले विशेषगरी पानी जमेको वा विस्तारी बग्ने खोलामा बस्न मनपराउँछ, यसर्थ यसलाई कहिले काहिँ मात्र ठूला नदीहरूको किनारतिर पाइनेसक्छ।

How it lives: Only very little is known about its biology. The animals feed mainly on plant material.

यो कसरी बस्छ : यसको जीवविज्ञान बारे एकदमै कम मात्रामा थाहा छ। यसले विशेष गरेर वनस्पति पदार्थ खाएर जीवन निर्वाह गर्ने गर्छ।

Why is it threatened: Specimens are only recorded from Janakpur and Lumbini area but no frequent or common sighting is known. In India and other neighbouring countries it is strictly protected by law. In Nepal so far no legal protection exists, but it seems to be so rare that we anyway do not have any data available.

यो किन बस्तरामा छ : यसको नमूनाहरू जनकपुर तथा लुम्बिनी क्षेत्रबाट मात्र संकलन गर्न सकिएको छ तर यसलाई नियमित तथा प्रसस्त देख्न भने सकिएको छैन। भारत तथा यसका छिमेकी देशहरूमा यसलाई कडाईका साथ कानुनी संरक्षण दिइएको छ। नेपालको परिपेक्षमा भने अक्सम्म कानुनी संरक्षणको अभाव छ तर अहिले यहाँ यस्तो स्थिति आइसक्यो कि यसबारे कुनै तथ्याङ्क उपलब्ध गर्न सकिने अवस्था छैन।

Indian flap-shelled turtle

Scientific name: *Lissemys punctata*

Local names: Nepali - Putali kachhuwa, Goraiya, Matihara kachhuwa, Kubadi kachhuwa, Pher, Kainra, Sewai; Hindi - Matia, Sundri, Abhua, Dhormi; Bengali - Chiti kachim, Sundhi.

How to recognise: The name flapshell comes from two skin flaps on the shell's underside under which the hindlegs can be hidden. The whole bony shell is covered with a leathery skin and no horny shields exist. Most of these turtles are greyish with a bright margin and a yellowish venter. Mostly they have bright blotches on the back. The pig-like snout looks like a snori. They may try to bite to defend themselves when they are frightened. The turtle may grow to a length of 28 cm.

Where it lives: This turtle formerly was very common as it even enters paddy fields, ditches, and other water bodies created by humans. Thus, they can be found in stagnant waters like ponds, or slowly flowing rivers and even in wells.

How it lives: Flapshells may be found during monsoon wandering quite far distances on land. In drying ponds during summer as well as in winter they may dig themselves into the sand or mud to hide during unfavourable periods. This turtle feeds on anything edible from plants to carrion, insects, fish, slugs and snails, crabs, frogs and any other animal it can overwhelm.

Why is it threatened: It is eagerly caught and exploited as food by almost all local people and if not taken as food people tend to put it into their well to keep it clean.

ढकनी खबटे कछुवा

वैज्ञानिक नाम : लिसेमीज पङ्कटाटा

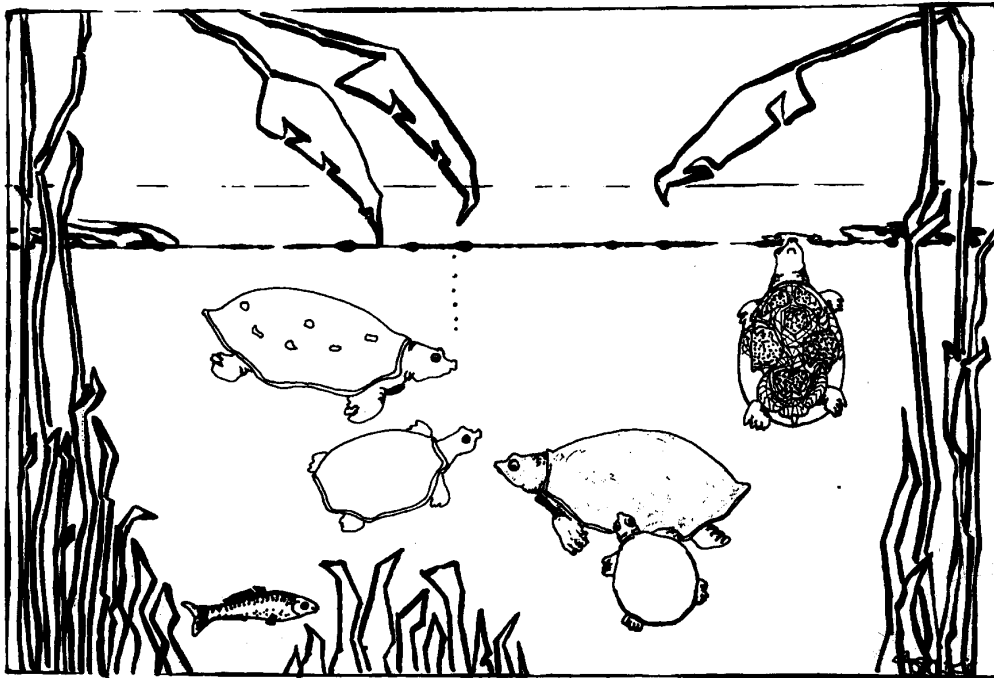
स्थानीय नाम : नेपाली - पुतली कछुवा, गोरइया, माटीहारा, कुबडी, फेर, कैन्टा, सेवाई हिन्दी - माटिया, सुन्दी, अब्हुआ, बंगाली - चिट्टी काचिम

कसरी चिन्ने : यसको खबटाको तल्लो भागमा दुईवटा छालाको ढकनीहरू हुन्छन् जसले गर्दा पछाडिपट्टिको दुईटै खुट्टाहरू यसभित्र लुकाउन सकिने भएको हुँदा यसको नाम ढकनी खबटे कछुवा राखिएको हो । यसको हाड खबटा मासु सहितको छालाले ढाकिएको हुन्छ र कडा छालाको खोल यसमा हुँदैन । प्रायः जसो यी कछुवाहरू चम्किलो किनारा भएको खैरो रङ्गको हुन्छ । विशेष गरी यिनीहरूको पिठ्युमा चम्किला बोप्पाहरू (दागहरू) पाइन्छन् । यसको सुंगुरको जस्तो थुत्तुनो चुच्चो परेको देखिन्छ । यिनिहरू डराए वा तर्सिए भने आफ्नो सुरक्षाको लागि टोन्ट खोज्छन् । यी कछुवाहरू २८ से.मि. सम्म बढ्न सक्छन् ।

यो कहाँ बस्छ : यो कछुवा पहिले यति प्रसस्त थियो कि यो मान्छेले बनाएको धानबारी, खान्डा-खुडी तथा अन्य पानी जम्ने ठाउँहरूमा पनि पाइन्थ्यो । यसर्थ, तिनीहरू जाम पानी भएको पोखरी अथवा सुस्तरी बग्ने खोला साथै पानी खाने (इनार) कुवामा समेत पाइने सक्छ ।

यो कसरी बस्छ : ढकनी खबटेहरू वर्षायाममा मनसुन चलेको बेला जमीन माथि धेरै टाढा-टाढा सम्म घुम्न निस्कने पाइने सक्छ । गृष्म ऋतु तथा जाडो ऋतुको बेला जब पोखरीहरू सुक्न थाल्छन् तिनीहरूले बालुवा वा हिलो भित्र बसी प्रतिकूल अवस्थाबाट बच्ने गर्दछन् । यसले आफ्नो अधिपतन जुनसुकै पनि खान योग्य वनस्पति होस वा सिनो, किराफट्टाइडा, माछा, चिप्ने किरा, शब्रे किरा, गगटा, भ्यागुला साथै अन्य यसका सामु पर्ने जन्तुहरूलाई खाने गर्दछ ।

यो किन खतरामा छ : यसलाई यत्रतत्र समातिन्छ र प्रायः सबै स्थानीय मानिसहरूले खाने गर्छन् । साथै यदि खाएनन् भने आफ्नो घरको इनार (कुवा) मा पानी सफा गर्ने भनी हालेर राख्ने गर्दछन् ।

Narrow-headed Softshell Turtle

सागुरो टाउके नरम खबटे कछुवा

Scientific name: *Chitra indica*

Local names: Nepali - Badahar, Badhar, Bathar, Chitra, Kataiya, Gynorhiya, Kachua; Hindi - Chitra, Seem, Seonthar, Sitra, Sewtree.

वैज्ञानिक नाम : चित्रा इण्डिका

स्थानीय नाम : नेपाली - बडहारा, बधार, बथार, चित्रा, कटैया, गिनोरिया, कचुआ, हिन्दी - चित्रा, सीम, सिओन्थार, सित्तर, सेउट्री ।

How to recognise: Compared with its very flat and rounded shell the head is tiny but has a wide mouth with which it can swallow rather big fishes. In general it has a rather peculiar appearance and like in other softshell turtles its nose is elongated like a short snout and the shell is covered with a leathery skin. The pattern on its back is irregular and different amongst specimens. This turtle can reach more than 1 meter in length and weigh up to 100 kg.

Where it lives: This turtle lives in big rivers and prefers to bury itself in the sand in ambush for prey.

How it lives: It lays 65 to 187 eggs on the river banks. Fishes are sucked in while the turtle remains buried in mud or sand. When threatened it strikes with its head like a snake and makes a jump forward.

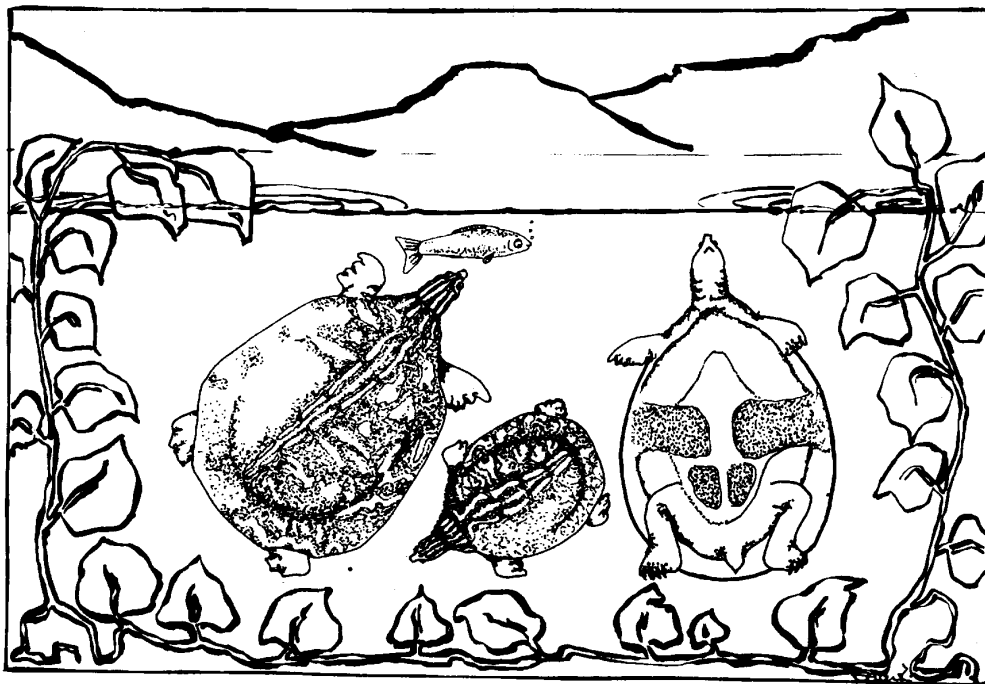
Why is it threatened: It is the biggest turtle occurring in Nepal and it is heavily exploited by fishermen for its meat. It is hooked and speared, but brought to markets it does not live very long.

कसरी चिन्ने : यसको टाउको सानो, खबटा धेरै च्याटो र गोला हुन्छ तर यसको मुख भने फराकिलो (ठूलो) हुन्छ जसले गर्दा यसले ठूला माछाहरूलाई पनि सजिलै निल्न सक्छ। सधारणतया यसको छुट्टै विशेषता भन्दा पनि अन्य नरम खबटे कछुवाहरूकै भन्ने लामो धुनुनीमा नाक हुन्छ। अनि खबटा चिल्लो बाक्लो छालाले ढाकेको हुन्छ। यसको पिठ्युको बनावट अनियमित (खाम्बाड-खुम्बुड परेको) हुन्छ जसले गर्दा अन्य कछुवाहरू मध्येबाट छुटाउन सकिन्छ। यो कछुवाको लम्बाई एक मिटरभन्दा ज्यादा हुन्छ साथै तौल पनि १०० के.जी. (एक क्विन्टल) जति पुग्छ।

यो कहाँ बस्छ : यो कछुवा ठूला नदीहरूमा बस्ने गर्छ साथै शिकार खेलन। समान। को लागि बालुवामा खाल्टो खनी लुकेर बस्ने गर्छ।

यो कसरी बस्छ : यसले नदीको गडतिरमा ६५ देखि १८७ वटा अण्डाहरू पार्ने गर्छ। हिलो माटोमा वा बालुवामा पुगिएर बसेको अवस्थामा माछाहरूलाई तानेर निल्ने गर्छ। यस्तो अवस्थामा यदि जिस्काए (घपाउन खोजे) यसले सर्पले भन्ने टाउको चालउन अनि अधितिर उफ्रन्छ।

यो किन बलरामा छ : यो नेपालमा पाइने कछुवाहरूमध्ये सबभन्दा ठूलो जातको कछुवा हो। साथै यसलाई माफिहरूले मासु खानका लागि प्रशस्त मान्ने गर्छन्। यसलाई बल्छी थापेर अर्थात् भालाले रोपेर मार्ने गर्छन् र मृत अवस्थामा बजारमा बेच्न ल्याउँछन्।

Indian Softshell Turtle

नरम खबटे कछुवा

Scientific name: *Aspideretes gangeticus*

Local names: Nepali- Ghidiya, Kachhuwa, Kataia, Kainra, Badahar, Abhinasha, Seto bahar; Hindi-Khatawa; Bengali-Ganga kachim, Kholua.

वैज्ञानिक नाम :- *आस्पिडेरटस गेङ्गोटेकस*

स्थानीया नाम :- नेपाली - घिडिया कछुवा, कटैया, काइना, बाहर, अभिनाशा, सेतो बाहार, पलैया, हिन्दी - खबटा, बंगाली - खोलुआ, गंगा काचिम

How to recognise: The shell is round to oval and up to 94 cm long. A large specimen can weigh 67 kg. The back of the shell is grey, olive-green, sometimes with a dark network pattern and sometimes with very beautiful 4 to 6 red to yellow eye-like blotches surrounded by darker lines, mostly in young specimens. The venter can be black or grey to dirty white.

कसरी चिन्ने : यसको खबटा बाटुलो अण्डाकारको हुन्छ साथै यसको लम्बाई ९४ से.मि. सम्मको हुन्छ। ठूलो खाले कछुवाको तौल ६७ के.जि. सम्मको हुन्छ। यसको पिठ्युको खबटाको रङ्ग बैरो, चिल्लो खाले हरियोमा कहिलेकाहिं (कालो) अघ्यारोखालको जालो फैलिएको हुन्छ। साथै विशेषगरी बच्चा अबस्थामा यसको पिठ्युको खबटामा ४ देखि ६ वटा अति सुन्दर पहेला आँखा जस्ता धेग्ला (दाग) हरु कालो रेखाले घेरिएका हुन्छ। यसको मुन्तिर (भुइँतिर) को भाग कालो अर्थात् फुस्रो-बैरो रङ्गको हुन्छ।

Where it lives: This turtle prefers to live in rivers but may also be found in ponds and lakes. It lives on the bottom and buries itself into mud or sand to hide and to wait for prey.

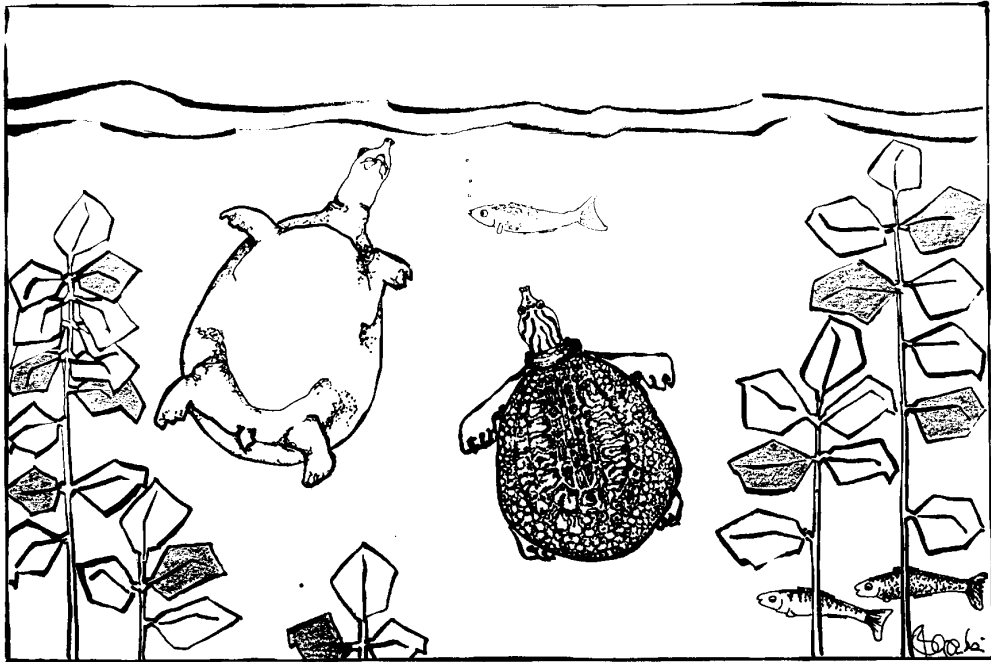
यो कहाँ बस्छ : यो कछुवा नदीमा बस्न मनपराउँछ तर यो पोखरी तथा लताउहरुमा पनि पाइन्छ। यो पोखरीको पिछमा बस्ने गर्छ र हिलो अथा बालुवाले पुरिएर लुकेर शिकार पक्रन पस्ने गर्छ।

How it lives: This animal is capable to inflict heavy bites and to cause severe wounds as its jaws are very sharp. It is rather aggressive and, if necessary at all, it should be handled with care. This turtle feeds on almost everything from plant matter to fish, crab, mammals, birds and even is reported to be cannibalistic.

यो कसरी बस्छ : यसको च्यापु (गिजा) ज्यादै छारिलो भएको हुँदा, यसले टोक्न सक्छ र गहिरो घाउ बनाउन सक्छ। यो त्यति आक्रामक नभएको हुनाले आवश्यकता परेमा हातले खेलाउन पनि सकिन्छ। यो कछुवाले हरेक प्रकारका वनस्पतीदेखि लिएर माछा, गंगटा, स्तनधारी, चराचुरुङ्गीहरु मात्र नभई कहिलेकाहिं आफ्नै बशलाई पनि खाने गर्छ।

Why is it threatened: This is possibly the most exploited, or at least one of the most hunted turtles of Nepal. They are netted, speared or hooked, and with tied extremities they are often kept for several days on the markets or even exported abroad via India. In India they are caught for their meat, but also oil is made out from their fat.

यो किन खतरामा परेको छ : सम्भवन : यो नै नेपालको सबभन्दा ज्यादा मारेर खाइने कछुवा वर्गमा पर्छ। पिनीहरुलाई जाल यापार, भाला प्रयोग गरेर अथवा बन्दी बाधेर पक्रिने गरिन्छ तथा चौखु-याएर (हातखुट्टा बाधेर) बजारमा बिक्री गर्न धेरै दिनसम्म राख्ने गरिन्छ अर्थात् भारतबाट अन्य देशमा चैठारी गर्ने गरिन्छ। भारतमा यसलाई खानको लागि मारिन्छ साथै यसको बोसोबाट तेल बनाईन्छ।

Indian Peacock Softshell-Turtle

मयूरपंखी नरम खबटे कछुवा

Scientific name: *Aspideretes hurum*

Local names: Nepali - Badahar, Charthari, Katakhiri, Kachhuwa; Bengali- dhum kachim.

वैज्ञानिक नाम : *अस्पिडेटेस हुरुम*

स्थानीय नाम : नेपाली - काटाखिरी, कछुवा, बडाहार, चारथरी, बंगाली - धुम काचिम

How to recognise: This turtle reaches about 60 cm in length, it is less flat than the previous one and flatter than the Flapshell turtle. Its general colour is olive or greyish and usually it shows 4-6 dark but bright rimmed eyespots and sometimes other yellowish spots around the rim of the shell. The head is marked with black or a dark network and yellow spots in the young.

कसरी चिन्ने : यस कछुवाको लम्बाई करीब ६० से.मि. लामो हुन्छ, यो अघिल्लो कछुवाभन्दा कम च्याटो हुन्छ अनि ढक्कनो (बिउ) कछुवाभन्दा ज्यादा चान्लो हुन्छ। यसको साधारण रंग चिल्लो खाले हरियो वा खैरो खाले हुन्छ। साथै यसमा ४-६ वटासम्म कालो-कालो तर उज्यालो घेरा भएको अँखि दागहरू हुन्छन् र कहिलेकाँहि खबटाको ओरिपरिको घेरामा पहिलो दाग पनि हुन्छ। यसको टाउकोमा कालो अथवा अघ्यारो खाले जालो भै चिन्ह हुन्छ र बच्चा अवस्थामा भने पहिलो दाग हुन्छ।

Where it lives: It is found in rivers and streams, but also in lakes and ponds. In Nepal records are still rare.

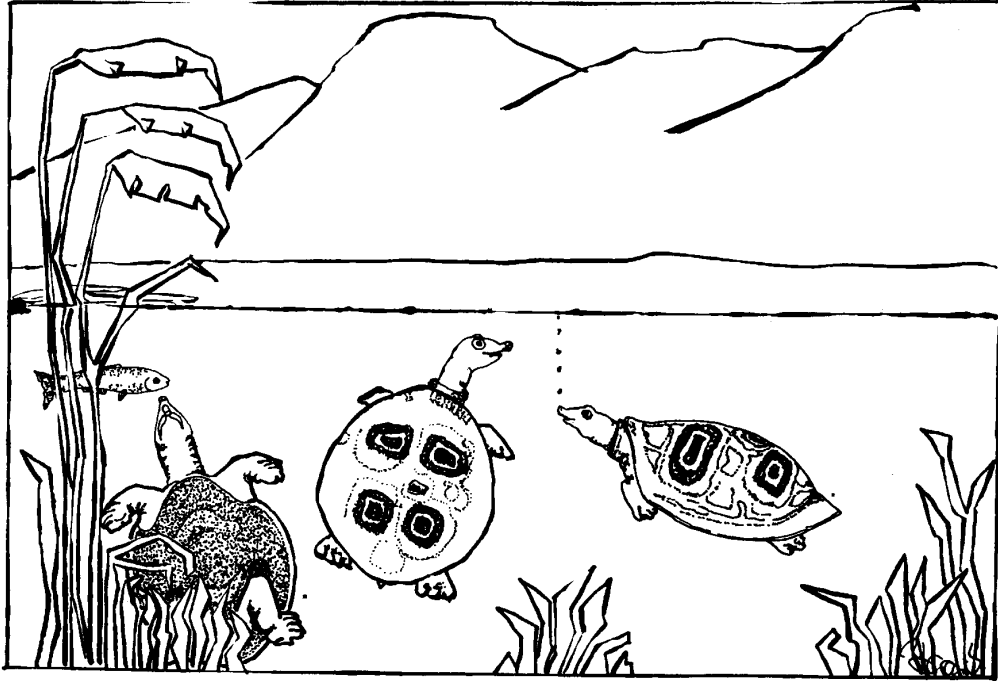
यो कहाँ बस्छ : यसलाई नदी वा खोल्सा-खोल्सीमा पाइन्छ तर कहिलेकाँहि यसलाई तलाउ र पोखरीमा समेत पाउन सकिन्छ। नेपालमा यसको तथ्याङ्क अझै अपर्याप्त छ।

How it lives: They like to bury themselves into mud and sand on the bottom of rivers, lakes and ponds. They can bite fiercely and extend the neck up to the half of the shell. It is said that nesting takes place in winter, but we have no records yet for Nepal.

यो कसरी बस्छ : यो आफै नदी, ताल, वा पोखरीको फेदी (पिछ) मा भएको हिलो वा बालुवामा पुगिएर बस्न मन पराउँछ। यसलाई जिस्काउँदा खतरनाक तरिकाले (रुपमा) टोक्न सक्छ, साथै यसले टाउको तन्काएर खबटाको आधिभागसम्म ल्याउन सक्छ भनिन्छ, यसले गुँड बनाउने काम जाडो ऋतुमा गर्छ तर यस बारे पनि अहिलेसम्म नेपालमा हामीसँग कुनै लिखित प्रमाण छैन।

Why is it threatened: After the both aforementioned turtles it is the third most exploited species in India, but in Nepal we find it rather rarely as it seems already to be very seldom in its natural habitats. We lack many data on its biology as for other turtles in Nepal, too.

यो किन खतरामा परेको छ : अर्गाइड बनाइएको दुवै कछुवाहरू पछि भारतमा खाइने तेस्रो प्रजातिको कछुवा हो तर नेपालमा भने यो प्राकृतिक वासस्थानमा पनि पहिले देखिने धेरै कम देखिने भएको हुँदा हाल भेटाउँदै मुस्किल पर्छ। नेपालमा अन्य कछुवाहरूको भै नै यसको जीवविज्ञान बारे तथ्याङ्कको हामीसँग अभाव छ।

आर्को नेपाल - एक मान्यता प्राप्त संस्था

आर्को-नेपाल (ARCO-NEPAL) अर्थात उभयचर तथा सरिसृप संरक्षण संस्था, नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त एक नवस्थापित संस्था हो। यसको उद्देश्य उभयचर तथा सरिसृप (घरेर हिड्दो) सम्बन्धि ज्ञानलाई अभिवृद्धि गराउनु हो। यसले नेपालका उभयचर तथा सरिसृप आदि जीवहरूको जीववैज्ञानिक ज्ञान, वर्गीकरण सम्बन्धि ज्ञान र यसको संरक्षण सम्बन्धि ज्ञानलाई अभिवृद्धि गराउने काम गर्दछ।

यस नयाँ संस्थाको नाम र त्यसको संक्षेपिकृत रूपका लागि नेपालको औपचारिक भाषामा समेत अंग्रेजीकै संक्षेपिकृत अक्षर संकेतको प्रयोग गरिएको छ। यसो गर्नुको खास कारण चाहिँ अन्तर्राष्ट्रिय रूपमै विषय अभिमुखीकरण गर्न र अन्य सहकार्यका लागि समेत सजिलो होस् भन्नका लागि हो। साथै (ARCO) ले धनुष जस्तो वस्तुलाई पनि बुझाउँछ। त्यस्तै वस्तु 'इन्द्रधनुष' वा 'इन्द्रेणी' पनि हुन्छ। यस्तो प्राकृतिक वस्तुका सांकेतिक प्रयोगको तात्पर्य प्रकृति, दिक्-दिगन्त र पर्यावरणलाई आफुभित्र समेटोस् भन्ने हो र हाम्रो प्रयास पनि यसैभित्र समेटिएको छ।

हाम्रो संस्था, जनवरी १९९७ मा नै नेपाल सरकार (श्री ५ को सरकार) द्वारा अनुमोदन गरिसकिएको हो। यसको प्रमुख कार्य भनेको कछुवा संरक्षण परियोजना (नेपालमा पाइने कछुवाहरूको वर्गीकरण, जीववैज्ञानिक अध्ययन तथा संरक्षण) लाई सहयोग पुऱ्याउनु हो। यो संरक्षण परियोजनालाई लागु गर्न तुरुन्त आवश्यकिय पहल गर्न तथा कार्य सफल पार्नका अतिरिक्त, नेपालमा अहिलेसम्म ठूलो संख्यामा अन्वेषण हुन नसकिरहेको उभयचर तथा सरिसृपहरूको तथ्याङ्क पत्ता लगाउन अति आवश्यक छ।

नेपालको बृहत क्षेत्रबाट यिनिहरूका धेरै प्रजातीहरू पहिले नै असुरक्षित अवस्थामा पुगिसकेका छन् वा लोप हुने खतरामा छन् अथवा लोप भइसकेका छन्। स्थानीय तथा विदेशीबाट लगातार ज्यादा बढुल्ने चाप, यसलाई निर्यात गर्ने प्रवृत्ति साथै मानाब क्रियाकलापको कारण बासस्थानको नाश हुनु आदि कारणले बातावरणीय दुष्प्रभावलाई नाटकीय रूपमा बढाएको छ।

आर्को-नेपाल सम्पूर्ण चाख राख्ने महानुभावहरू साथै विशेषगरी नयाँ बन्ने सदस्यहरूलाई स्वागत गर्दछ। सदस्यता साथै सहकार्य सम्बन्धि जानकारी फुलरोट संग्राहलयबाट प्राप्त गर्न सकिने छ साथै हर प्रकारको सुझावलाई समेत स्वागत गर्दछ।

यस कछुवा संरक्षण परियोजनालाई नयाँ सदस्यहरूको ठूला विश्वास, सहमति तथा सहकार्यको बाँधो छ र अझ ज्यादा, नेपाली जनताहरूको समझदारी शिक्षा तथा चेतनाको आवश्यकता छ।

ARCO – NEPAL reg. soc.

The recently founded international sponsoring society **ARCO-Nepal** (Amphibian and Reptile Conservation of Nepal) is concerned with the promotion of herpetological knowledge. Its main field of activity is to enhance the knowledge on the biology and systematics and the conservation of amphibians and reptiles in Nepal.

Name and symbol of the new conservation society use the English abbreviation to employ the official language of Nepal and to emphasise the necessity of international orientation and collaboration. Arco also means "the bow", in our case the rainbow which as a symbol for nature, ambient and ecology should cover and shelter our efforts.

The predominant task of our society is the support of the turtle conservation project (Systematics, Biology and Conservation of the Turtles of Nepal) which was approved by the Nepalese government in January 1997. Besides the urgently needed initiation and realisation of this conservation project there is great need to record the hitherto largely unexplored amphibian and reptile fauna of Nepal.

Many species are already in a vulnerable situation, endangered or even extinct in vast areas of Nepal. The steady pressure of overcollecting by local and foreign people, export and loss of habitats due to human activities enhance the environmental impacts dramatically.

ARCO-Nepal welcomes all interested persons and of course, new members. Information on membership and collaboration can be obtained from the Fuhlrott-Museum, which also welcomes any kind of suggestion.

The turtle conservation project needs a lot of idealism, engagement and recruitment of new members and still more understanding, education and awareness of Nepal's people.

चेतना तथा अज्ञानता

नेपालमा कछुवाहरूलाई पवित्र प्राणीको रूपमा लिइन्छ साथै धेरै प्रकारले पूजा पनि गरिन्छ । तर यी जीवित कछुवाहरूलाई मन्दिरहरूमा राख्दा एकदमै उपयुक्त हेरचाह नगरी साथै हावापानी समेत प्रतिकूल अवस्था बनाएर राख्ने गरिन्छ । यसो नगरी बरु तिनीहरूलाई स्वतन्त्र रूपमा साथै प्राकृतिक परिवेश भित्र राख्ने गरेमा यति चाँडै लोप हुने स्थितिमा पुग्ने थिएनन् ।

भुईँ कछुवाको खबटा प्रयोग औषधिको लागि गर्नु वा उपचारमा जडीबूटीको रूपमा ल्याउनुमा कुनै वैज्ञानिक आधार छैन । कछुवाका हाड रित्तो खबटा केही होइन । यसको प्रयोग गर्नु निरर्थक अन्धविश्वास मात्र हो ।

कछुवाको मासु खानु धर्म तथा संस्कृति विरोधी कार्य हो । साथै यसलाई कानूनले नै निषेध गरेको छ । कछुवाको शरीर कडा खालको खबटाले ढाकिएको हाडै-हाड भएको हुँदा यसको भित्री भाग प्रायः खोक्रो (मासु नभएको) हुन्छ जसले गर्दा यसबाट मासु अति नै थोरै प्राप्त हुन्छ । कछुवाको मासुमा अनेकौँ परजीवीहरू पाइनु सक्छन् र यो चखिलो (स्वादिलो) पनि हुदैन ।

जंगलबाट कछुवाहरूलाई नबोटुलौँ । स्थानीय बेपारीहरूमा यस्ता पनि मासिहरू हुन्छन् जसले यिनिहरूलाई नेपाल बाहिर निर्यात गर्दै अन्ततः चिन तथा अन्य एसियायी देशहरूमा बेच्न पुर्‍याउँछन् । खानको लागि मार्ने ठाउँमा मात्र केही जीवित कछुवाहरू आइपुग्छ । यदि तापईले जंगलमा जीवित कछुवा भेटाउनु भयो भने नजिकैको राष्ट्रिय निकुञ्ज, आर्को-नेपाल अथवा प्राकृतिक जीव संग्रहालयको पदाधिकारीहरूलाई सूचना दिनुहोस् ।

कछुवाद्वारा उत्पादित जस्तै स्थानीय बजारमा उपहारको रूपमा राखिएको मखुण्डो आदि वस्तुहरू नकिन्नुहोस् । बिमानस्थल अथवा अन्य भन्सार क्षेत्रभित्र यस्ता सामान कहिल्यै नलग्नुहोस्, किनकि यस्ता खालका उपहारहरू अन्य देशहरूमा लग्न सक्त मनाही छ । उलङ्घन गरे धेरै जरिवाना तिर्नु पर्नेछ ।

Sense and Nonsense

In Nepal turtles are regarded as holy and worshipped in manifold ways. But worshipping live turtles with respect in freedom and under natural circumstances does not contribute to their extinction as it happens by keeping them in temples under completely inadequate husbandry and in climatologically unacceptable conditions.

There is no scientific reason to use ground turtle shells for medical or pharmaceutical treatment. The use of turtle bone –as the bare shell is nothing but any other bone- is a useless case of superstition.

Eating turtle meat is against religion and culture and prohibited by law. Turtles provide only little meat, as most of their body is ossified shell and other bones and the inner part is not filled with flesh. Turtle meat can contain parasites and be untasty.

Don't collect turtles from the wild. Amongst local dealers are also people that sell them outside of Nepal to be exported finally to China and other Asian countries. Only few arrive live to be slaughtered for food. If you encounter live turtles in the wild inform staff from National Parks, ARCO-Nepal or Natural History Museum.

Do not buy any product of turtle e.g. masks as souvenir from local markets. Never take them into the airport or other custom areas as it is strictly forbidden in other countries to take such souvenirs with you. High fines have to be expected.

कछुवा हेर्न अति गाहने छ साथै तालिम प्राप्त प्रकृतिविद्हरूले पनि जुनसुकै बेला कछुवालाई पत्तो लगाउन मुस्किल पर्छ । यदि तपाईंको जंगलमा कछुवासंग जम्काभेट भएमा सम्झनुहोस् तिनीहरू प्रायः लोप भइसकेका हुन् अथवा अति नै दुर्लभ भइसकेका हुन् । यसर्थ तिनीहरूलाई नचलाई शान्तिपूर्वक (चुपचाप) जतिसक्दा धेरै समयसम्म हेर्ने कोसिस गर्नुहोस् , किनभने तिनीहरू यति लजालु र चंचल हुन्छन्की अलिकति थाहा पाउनासाथ भागी हाल्छन् । आफ्नो परिवेक्षणको टिप्पणी बनाउनुहोस् , त्यस कछुवाको रेखा चित्र कौनुहोस् , जसले गर्दा तपाईंको टिप्पणी र चित्रको आधारमा विशेषज्ञहरूले कछुवाको प्रजाती पहिचान गर्न सक्नु । यसमा परिवेक्षण गरेको स्थान, मिति, र समय पनि टिपेको हुनुपर्छ ।

यदि तपाईंले पहिले नै प्रकृति संरक्षण सम्बन्धि चेतना (ज्ञान) प्राप्त गर्नु भएको भए सकेसम्म स्थानीय जनता तथा अरुहरूलाई खबर गर्नुहोस्, साथै यदि तपाईंलाई कछुवा तथा यसको बासस्थानको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन कार्यलाई आफ्नो तर्फबाट योगदान दिन चाहानु हुन्छ भने कम्तीमा पनि शिक्षाको माध्यमद्वारा यसको महत्वबारे प्रचार गर्नुहोस् ।

तपाईंले नेपालमा ठूला संख्यामा कछुवाहरूलाई बढुलिने र शिकार खेलिने कार्यले गर्दा अब एकदमै थोरै क्षेत्रहरूमा मात्र केही कछुवाहरू बाँकी रहेको तथ्य कुराको जानकारी अन्य जनाताहरूलाई गराउदै “कछुवा बचाउ” अभियानलाई सहयोग पुऱ्याउन सक्नु हुनेछ । यदि यहि तरिकाले भविष्यमा पनि संकलना कार्य जारी राख्ने हो भने, कछुवाको प्रजनन् मै असर परी यसको जीवन बचाउने कुनै उपाय रहने छैन साथै कछुवा संकलन गर्ने कार्य पनि स्वतः समाप्त हुन जानेछ ।

कछुवाहरू पवित्र प्राणी मानिन्छन् साथै यसलाई पनि गाई तथा हात्तीलाई जस्तै धर्म, संस्कृति तथा कानूनद्वारा संरक्षण गर्दै सम्मान गरिनुपर्छ ।

यदि तपाइले मन्दिरमा चढाउन, यसलाई किन्नु भएन, तिनीहरूलाई मारेर खानु भएन साथै यसबाट उत्पादित सर-सामानहरू किन्नु भएन भने पनि दुर्लभ कछुवा संरक्षण कार्यलाई योगदान पुग्न सक्छ ।

नेपालमा कछुवा संरक्षण सहयोग पुऱ्याउन, स्थापित आर्को-नेपाल, रजिष्टर्ड संस्थाको यदि सदस्य बन्नु भयो भने तपाईंले पनि योगदान दिन सक्नु हुनेछ ।

यस रंगिन चित्रात्मक पुस्तकले बालबालीकालाई शिक्षा दिन तथा जनचेतना सिर्जना गर्न साथै हाम्रो प्राकृतिक सम्पदालाई सम्मान गर्न सहयोग पुऱ्याउने छ र यसै कारणले गर्दा यो पुस्तकलाई आर्को-नेपालको तर्फबाट नेपालीमा पनि छापिएको छ ।

Try to observe turtles as long as possible, best remaining immovable as they are very shy and withdraw normally with slightest disturbances. Note down your observations, if possible make a sketch of the turtle to help specialists to identify it according to your notes and drawings. Record site of observations, date and time.

You can help saving turtles by informing people that turtles are heavily collected and hunted in Nepal and that only few are surviving in very few areas. If all of them are collected in the very next future no chances for survival by reproduction is given, and turtle life but also turtle collection comes to an end.

You can contribute to the conservation of rare turtles if you don't buy them for donations in temples, if you don't eat them, if you don't buy turtle products.

This painting book shall help to educate children and to create awareness and respect for the heritage of our nature and for this reason these books are printed also in Nepali by ARCO-NEPAL.

क्षेत्र अवलोकन :

नाम/ठेगाना	पेशा	उमेर :
मिति/समय	पाइने स्थान	कछुवाको प्रजाती
		संख्या
		स्वभाव
		वासस्थान

NOTES / BEMERKUNGEN /
FIELD OBSERVATIONS

PLEASE FORWARD TO NEXT NATIONAL PARK OR SEND TO ARCO-NEPAL
Arco-Nepal e.V., Auer Schulstr. 20, D-42103 Wuppertal, Germany

Name/Address:

Profession:

Age:

Date/Time	Locality	Turtle Species	Number	Behaviour	Notes on Habitat

Indotestudo elongata

Melanochelys trijuga

Melanochelys tricarinata

Morenia petersi

Kachuga dhongoka

Kachuga flaviventris

Kachuga tectum

Kachuga smithi

Lissemys punctata

Chitra indica

Aspideretes gangeticus

Aspideretes hurum